

Onderzoeksuggesties uit Laarbeek en Gemert-Bakel t.b.v. onderzoek 2022 rekenkamercommissie

Vanuit fracties Laarbeek

1. Samenwerking Gemert-Bakel (De Werkgroep):

"Wat ons betreft zou de doelmatigheid/effectiviteit van de samenwerking met de gemeente Gemert-Bakel onderzocht mogen worden."

Bemerkingen RKC:

Op 9 maart 2021 is er een RIB verzonden naar de raad. Kernboodschap: beide colleges van B&W zeiden 'ja' tegen voortzetting samenwerking. Maar de voorwaarden waaronder zouden nader moeten worden onderzocht en vastgelegd. Daarbij zijn een aantal vervolgstappen aangekondigd. Waaronder het vastleggen van de herziene afspraken in een nieuwe gemeenschappelijke regeling.

De RKC heeft hierover navraag gedaan. De stand van zaken op dit moment is dat de kwartiermakers de aangekondigde vervolgstappen aan het doorlopen zijn. Er is inmiddels besluitvorming m.b.t. de herschikking van de teams P&O en JZ.

Het college komt later dit jaar terug bij de raad met een aangepaste samenwerkingsovereenkomst vanwege de wet op de gemeenschappelijke regelingen die gaat wijzigen. In deze samenwerkingsovereenkomst worden ook de resultaten van de kwartiermakers meegenomen en de stip op de horizon nader geduid, in het bijzonder de ICT.

Conclusie RKC:

Gelet op de aangekondigde concept-samenwerkingsovereenkomst, incl. de resultaten van de kwartiermakers, ziet de RKC op dit moment geen reden om nader onderzoek te doen.

Dat kan wel het geval zijn als er nog fundamentele vragen vanuit de raad zouden opdoemen op het moment dat de samenwerkingsovereenkomst wordt aangeboden.

2. Werkelijk aantal fte's gemeente (PNL)

"Wij doen als PNL de suggestie onderzoek te doen naar het werkelijke aantal fte's van de gemeente, wanneer ook alle buiten Laarbeek ingezette mensen meegeteld zouden worden. Het gaat dan dus vooral om alle gemeenschappelijke regelingen. Nog beter zou het zijn wanneer ook de andere rekenkamers dat doen voor hun gemeenten. In het laatste geval zou er dan eindelijk een echt vergelijk gemaakt kunnen worden tussen aantallen fte's in vergelijkbare gemeenten en de daarmee samenhangende financiën.

Nu is er regelmatig discussie over hoe eerlijk (of juist) het gebruik of benoemen van in dienst zijnde aantallen fte's binnen het gemeentehuis eigenlijk is. Wanneer we alle werkzaamheden zouden uitbesteden, hebben we uiteraard nauwelijks nog ambtenaren nodig. Wanneer we niets uitbesteden ziet dit plaatje er heel anders uit. Nu zitten we hier ergens tussenin, maar we hebben er geen enkel zicht op. Vandaar de vraag om dit inzichtelijk te maken."

Bemerkingen RKC:

Telkens als de ambtelijke bezetting ter sprake komt wordt een vergelijk getrokken met de personeelsmonitor van het A&O fonds. De vraag rijst dan al snel: zijn er nog andere benchmarks of memo's over onze personele bezetting in vergelijking met andere gemeenten van gelijke grootte (ook rekening houdend met taken die zijn uitbesteed bij gemeenschappelijke regelingen)? Er is de RKC geen andere benchmark

bekend anders dan die van het A&O fonds. Landelijk is afgesproken dat alle gemeenten informatie aanleveren ten behoeve van de personeelsmonitor van het A&O fonds. Van de 317 gemeentelijke organisaties hebben er 237 meegedaan aan deze monitor.

Op basis van deze monitor (monitor 2021, van mei 2022) zou een gemeente met 22.938 inwoners (Laarbeek per 1.1.2022): gemiddeld een bezetting hebben van $6,7 \times 22,938 = 153,68$ fte. Feitelijk heeft Laarbeek een bezetting van 114,55 fte.

Daarbij gelden de volgende nuanceringen:

- het gaat om gemiddelden;
- niet is verdisconteerd het aantal fte's dat gemeenten hebben ondergebracht bij gemeenschappelijke regelingen;
- de (intensiteit van) taken van gemeenten verschillen erg (afhankelijk van de mate of en in hoeve een bepaalde problematiek zich voordoet).

Conclusie RKC:

Een exacte vergelijking van aantallen bezette fte's is moeilijk te trekken, aangezien niet goed te bepalen is welke taken (en in welke mate) zijn ondergebracht bij gemeenschappelijke regelingen, noch in welke mate bepaalde taken nopen tot een bepaalde (vergelijkbare) bezetting. Onderzoek daarnaar zou veel inspanningen vergen, en staan volgens de RKC niet in verhouding tot de gewenste informatiebehoefte. De RKC wijst er op dat een vergelijking van de totale (personele) kosten per taakgebied wel zinvol kan zijn. Er bestaat een formatie- en kostenomvangsonderzoek (benchmark) van Berenschot dat daarin voorziet. Raad en college zouden kunnen besluiten daar gebruik van te maken.

3. Modernisering milieustraat (ABL)

“Probleem: Al enkele jaren leeft de gedachte binnen de gemeente om de milieustraat te vernieuwen, voornamelijk ingegeven vanuit gebruiksgemak/comfort. Daarbij is ook wel eens voorgesteld om milieustraten van andere gemeenten, bijvoorbeeld Gemert-Bakel, samen te voegen tot 1 milieustraat. Ook blijft de uitdaging de milieustraat betaalbaar te houden. De tarieven zijn al fors en daarbij nog niet eens altijd kostendekkend.

Vraag: Ons primaire doel is de milieustraat betaalbaar te houden voor alle inwoners, maar ook als voorziening in onze eigen gemeente. Verbeteren van het gebruiksgemak en comfort zijn uiteraard wenselijk, maar de noodzaak hiervoor moet goed gewogen worden als de tarieven daarvoor verhoogd moeten worden. Eigenlijk is onduidelijk of een nieuwe milieustraat ook een positieve bijdrage kan leveren aan de betaalbaarheid. Het vergt enerzijds een forse investering om deze te vernieuwen. Anderzijds liggen er ook kansen en zou onderzocht kunnen worden of tarieven voor de milieustraat zouden kunnen dalen bij schaalvergroting. In combinatie zou daarbij gekeken kunnen worden of het nog verder scheiden van afval hier ook een bijdrage aan kan leveren. Met meer ruimte zou verdere scheiding een optie zijn.

Wat zijn nu echt de kostenmakers op de milieustraat? Nu gaat het afval voornamelijk in containers die afgevoerd worden. De ene afvoer kost geld, de andere levert wellicht wat op. Veel zal afhangen van hoe goed dingen gescheiden zijn en dus goed materiaal ‘vervuild’ is. Bij meer ruimte of een andere opzet van de milieustraat zou verdere scheiding mogelijk kunnen zijn. De keerzijde hiervan is wel dat dit meer inspanning vergt van zowel personeel van de milieustraat als de inwoners zelf. Dit sommetje kosten/baten zou interessant kunnen zijn. Grotere inspanning van eenieder zou kunnen leiden tot een daling van de kosten.

Als voorbeeld zouden de stortkosten van slooppuin kunnen worden genoemd. Zover ons medegedeeld bij behandeling van de afvalstoffenheffing is het storten van puin een dure post voor afvoer en daardoor is dit tarief fors verhoogd in het mom van ‘de vervuiler betaald.’ Een mogelijkheid zou kunnen zijn dat je vrijkomend puin op een groter gebied gaat opslaan en waar nodig beter gaat scheiden tussen beton/gips/metselpuin. Bij een bepaalde hoeveelheid puin zou het puin ter plekke gebroken kunnen worden

waarna het materiaal weer een waarde krijgt. Je huurt hier bijvoorbeeld een dag een mobiele breker voor. Het is maar een voorbeeld van schaalvergroting wat tot reductie kan leiden."

Bemerkingen RKC:

De modernisering van de milieustraat is regelmatig onderwerp van gesprek in commissie en raad.

De RKC heeft navraag gedaan of daar een onderzoek naar loopt. Er loopt inderdaad een onderzoek naar de mogelijkheden tot modernisering van de milieustraat. Dat het wat langer duurt komt met name doordat men gaat kijken naar de samenwerking met andere Blink-gemeenten. Te denken valt aan een circulair ambachtscentrum gecombineerd met een grote milieustraat in bijvoorbeeld twee gemeenten (Nuenen en Helmond hebben subsidie ontvangen voor een onderzoek hiernaar) en per gemeente een milieustraat met de grootste of gratis stromen.

Waar men dus eerst alleen de samenwerking met gemeente Gemert-Bakel voor ogen hadden, trekt het college het nu breder naar de 9 Blink-gemeenten.

Conclusie RKC:

Het lijkt het beste om de resultaten van dit bredere onderzoek en mogelijke samenwerking af te wachten. Een aanvullend onderzoek van de RKC kan mogelijk alsnog (afhankelijk van de aard ervan). Maar dit hangt af wat het aangekondigde onderzoek oplevert.

4. Nut en noodzaak campagnemiddelen (PvdA)

"Nut en noodzaak van campagne geld beschikbaar gesteld door de gemeente en gebruikt door de gemeente en of dat dus zin heeft en hoeveel."

Reactie RKC:

De RKC begrijpt dat de gemeente vooral middelen ter beschikking heeft gesteld aan een debatavond, een verkiezingskrant en door borden beschikbaar te stellen. Het gaat daarbij over een bescheiden bedrag.

In zijn algemeenheid is het moeilijk om een relatie te leggen tussen de inzet van campagnemiddelen (van de gemeente en van afzonderlijke partijen) en een resultaat, zoals de opkomst bij de verkiezingen.

Conclusie RKC:

Een onderzoek naar nut en noodzaak van campagnemiddelen is moeilijk en zal geen valide uitsluitel kunnen geven op bijv. het opkomstpercentage. Een dergelijk onderzoek heeft volgens de RKC dan ook weinig nut, mede gelet op het bescheiden bedrag dat vanuit de gemeente daarvoor beschikbaar is gesteld.

Vanuit fracties Gemert-Bakel

1. Vergelijking voorzieningenniveau Gemert-Bakel in relatie tot (woon-)lasten, met andere gemeenten (CDA)

"Wij zouden graag willen laten onderzoeken hoe onze voorzieningen t.o.v. andere gemeente en de gemeentelijke lasten zich verhouden."

Reactie RKC:

Eerder (in het jaarverslag over 2020) heeft de rekenkamercommissie al laten weten dit een goed thema te vinden.

Wel zal nader moeten worden nagegaan:

- over welke voorzieningen het gaat (bijv. alleen de door de gemeente bekostigde? Vooralsnog gaat de RKC daar wel van uit) en welke dan? Bijv. sociaal-cultureel, sport, kinderopvang, zorg, voorzieningen in de openbare ruimte, (zoals groen, wegen e.d.)?
- gaat het over de aanwezigheid sec, of ook het gebruik?
- Welke parameters het best kunnen worden gehanteerd, zowel voor de objectieve data (aantallen, m2, bezettingsgraad, etc.) als voor de kwalitatieve kant (voor dat laatste kan gebruik worden gemaakt van o.a. de Burgerpeiling 2021)
- Over welke gemeentelijke lasten het gaat: alleen de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing) of ook andere belastingen en retributies?
- Met welke andere gemeenten wil men vergeleken worden?

Voor dergelijke vragen zal nader overleg plaatsvinden tussen de regiegroep en de rekenkamercommissie, vooraleer er een onderzoeksplan wordt gemaakt.

Conclusie RKC:

In principe is dit een prima onderzoeksthema. Nadere precisering is nodig.

2. Zorgen over hulpverleners in eigen dienst (Sociaal Gemert-Bakel)

"De gemeente Gemert-Bakel heeft een aantal hulpverleners in dienst. Er leven grote zorgen m.b.t. de privacy van cliënten van deze hulpverleners en de controle op de kwaliteit van de geleverde hulp. Hoe wordt gewaarborgd dat de informatie uit de hulpverleningscontacten niet gedeeld en niet gedeeld kan worden met ambtenaren, bestuurders, etc.? En als die informatie niet gedeeld wordt, hoe kan het gemeentebestuur dan controle uitoefenen op de kwaliteit van de geleverde hulp? Meer in het algemeen is dit ook een vraag naar de (on-)wenselijkheid van het in dienst nemen van hulpverleners door een gemeentelijke organisatie."

Reactie RKC:

Op zich is het de vraag of deze informatie niet makkelijker bij het college te verkrijgen is. Het zijn feitelijke vragen die geen diepgaand onderzoek vergen.

Conclusie RKC:

Gelet op het aanwezige alternatief van schriftelijke vragen aan het college, adviseert de RKC om deze weg te bewandelen. Zonodig kan daarna nog bezien worden of een quick scan vanuit de RKC nodig is.

3. Problemen bij huizen Ripsoever-zuid (Sociaal Gemert-Bakel)

"De aanleg van het plan Ripsoever-zuid kent een lange nasleep. Na de aanleg ontstonden in en bij de huizen aan het aangrenzende Schutsveld vochtproblemen met o.a. schimmelvorming en verzakkingen en scheuren aan de huizen. Voorheen had men daar geen last van. Omdat het bouwterrein destijds tot 1,5 meter op gehooagd werd (toegezegd was 50 cm, dus waarom hoger?) vanwege het feit dat het hier omv een wijkgebied gaat, lijkt het logisch dat de uitvoering van Ripsoever-zuid de oorzaak van het

vochtprobleem was. Nooit is aangetoond dat dit het geval is. Het tegendeel is echter ook nooit aangetoond. Van gemeentewege is steeds verantwoordelijkheid ontkent met diverse argumenten die allemaal ontkracht zijn of op hypothesen van onderzoeksbureaus berusten. De gemeente blijft zich op het standpunt stellen dat de problemen van privé-aard zijn. De vochtproblematiek is van dien aard dat bewoners dit alleen door het maken van zeer hoge kosten kunnen oplossen. Graag zouden wij een onderzoek zien naar de gang van zaken en de rol van de gemeente in deze kwestie.”

Reactie RKC:

Het vochtprobleem c.q. wateroverlast in Ripsoever-zuid (straat Schutsveld) kent een flinke voorgeschiedenis. Vanaf 2006 is er discussie tussen bewoners en gemeente over de overlast van (grond)water. In 2009 is er in opdracht van de gemeente een onderzoek naar de problematiek uitgevoerd en in 2010 vervolgens drainage aangelegd (en door Grontmij nadien in orde bevonden).

Tussen 2012 en 2019 zijn er rechtelijke procedures aangespannen door bewoners tegen de gemeente, die door hen verloren zijn.

Begin 2020 is met algemene stemmen een motie aangenomen waarin het college gevraagd werd om een onderzoek uit te voeren naar de wateroverlast en een PvA op te stellen hoe deze op te lossen. Eind 2020 concludeert het college n.a.v. bureauonderzoek en veldbezoek van RoyalHaskoningDHV dat de gemeente aan haar zorgplicht voldoet en dat de straat Schutsveld niet gevoelig is voor hemelwateroverlast. Het college stelt: “De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte, particulieren zijn verantwoordelijk voor de wateroverlast op eigen terrein”. Het college besluit daarom geen vervolgstappen te ondernemen (RIN, 15 dec. 2020). Een presentatie van het bureau aan raadsleden leidde ook niet tot verdere stappen van de raad.

De RKC ziet dat het probleem al lang loopt en dat er meerdere onderzoeken hebben plaatsgevonden en juridische procedures. Raad en college hebben hier gezamenlijk diverse malen over gesproken.

Vooralsnog ziet de RKC weinig toegevoegde waarde van eigen onderzoek, bovenop de technische onderzoeken die er geweest zijn, en de uitspraak van de rechter over de juridische aansprakelijkheid i.r.t. de planontwikkeling en -uitvoering (“niet was aangetoond dat de wateroverlast veroorzaakt werd door de bouw van Ripsoever-zuid”).

Conclusie RKC:

Het doen van een onderzoek naar de gang van zaken en de rol van de gemeente heeft volgens de RKC weinig toegevoegde waarde in dit lijvige dossier. De formele en technische kanten van deze zaak lijken al voldoende aan bod te zijn gekomen. Of dat de gemeente alsnog in financiële zin tegemoet wil komen aan de wens van bewoners inzake andere drainage e.d. is een politieke afweging, waarin de RKC niet wil treden.

30.6.2022